

Briselē, 27.4.2021.
COM(2021) 120 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

ES stratēģija par brīvprātīgu atgriešanos un reintegrāciju

{SWD(2021) 121 final}

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

ES stratēģija par brīvprātīgu atgriešanos un reintegrāciju

Ievads

Jaunais Migrācijas un patvēruma pakts ir visaptveroša un integrēta pieeja, kas apvieno visas attiecīgās politikas, lai izveidotu efektīvu, ilgtermiņa un ilgtspējīgu migrācijas un patvēruma sistēmu. Tā mērķis ir strukturēt ES spēju nodrošināt aizsardzību cilvēkiem, kuriem tā nepieciešama, integrēt tos, kas dzīvo un strādā ES, kā arī nodrošināt efektīvus un humānus procesus tādu cilvēku atgriešanai, kuriem nav tiesību uzturēties ES. Kopēja ES atgriešanas sistēma ir visaptverošas un integrētas migrācijas pārvaldības sistēmas būtiska sastāvdaļa. Gan brīvprātīga atgriešanās, gan piespiedu atgriešana¹ ir svarīgi efektīvas atgriešanas politikas elementi.

Jebkuras atgriešanas politikas panākumus bieži mēra pēc to cilvēku skaita, kuri faktiski atgriežas savā izcelsmes valstī. Pašlaik šie skaitļi ES joprojām ir zemi, un faktiski atgriezušies ir tikai aptuveni trešā daļa cilvēku, kam likts pamest ES.² Lai **ES kopējā atgriešanas sistēma** būtu efektīva, tai jāpastāv no spēcīgākām strukturām ES iekšienē, izmantojot pastiprinātu tiesisko un operatīvo sistēmu, lai nodrošinātu ātras un taisnīgas atgriešanas procedūras, kurās tiktu ievērotas pamattiesības saskaņā ar ES Pamattiesību hartu, un pastiprinātas pārvaldības ES un valstu līmenī, kā ierosināts jaunajā Migrācijas un patvēruma paktā. Tas jāapvieno ar efektīvāku sadarbību ar partnervalstīm atgriešanas, atpakaļuzņemšanas un reintegrācijas jomā, kā izklāstīts nesenajā Komisijas paziņojumā “Sadarbības uzlabošana atgriešanas un atpakaļuzņemšanas jomā kā daļa no taisnīgas, efektīvas un visaptverošas ES migrācijas politikas”³. Lai novērtētu, cik sekmīga atgriešanas politika patiesībā ir, tomēr ir svarīgi ņemt vērā ne tikai atgriešanas rādītājus, bet arī attiecīgo personu situāciju, dodot iespēju šiem cilvēkiem atgriezties cienīgā veidā un ņemot vērā viņu reintegrācijas izredzes pēc atgriešanās savā izcelsmes valstī.

Kopā ar jauno tiesisko regulējumu, kas izklāstīts jaunajā paktā, **brīvprātīga atgriešanās** ir būtisks elements kopējā ES atgriešanas sistēmā. Līdztekus efektīviem **reintegrācijas pasākumiem** brīvprātīgas atgriešanās mērķis ir nodrošināt neatbilstīgu migrantu humānu, efektīvu un ilgtspējīgu atgriešanos. Brīvprātīga atgriešanās, kas kopumā tiek uzskatīta par izmaksu ziņā lietderīgāku nekā piespiedu atgriešana, personām, kas atgriežas, dod reālas iespējas un ņem vērā viņu izredzes, cerības un vajadzības pēc atgriešanās. Visaptverošas partnerības ietvaros atgriešanās valstis arī būtu vairāk gatavas piedalīties un uzņemties atbildību par procesu, kad atgriešanās notiek brīvprātīgi. Šie elementi rada uzticību sistēmai, padarot to uzticamāku un efektīvāku.

¹ Brīvprātīga atgriešanās nozīmē atbalstītu vai neatkarīgu personas atgriešanos trešā valstī, pamatojoties uz personas, kas atgriežas, brīvu gribu; piespiedu atgriešana nozīmē atgriešanās pienākuma piespiedu izpildi, jo īpaši — atgriežamās personas fizisku transportēšanu uz trešo valsti.

² No 491 195 trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri 2019. gadā uzturējās nelikumīgi un kuriem tika dots rīkojums atgriezties, 142 320 faktiski atgriezās trešajā valstī.

³ COM (2021) 56 final.

Efektīva un vērienīga **reintegrācijas** politika, kas ir kopējās ES atgriešanas sistēmas būtiska daļa, var palīdzēt pārvarēt sociālekonomiskās un psihosociālās grūtības, ar kurām migranti saskaras, atgriežoties savā kopienā, un padarīt viņu atgriešanos ilgtspējīgāku. Reintegrācija ir jāorganizē, piedaloties valsts un vietējām varas iestādēm, uzņemošajām kopienām un pilsoniskajai sabiedrībai, lai palīdzētu personām, kas atgriežas, un viņu vietējai kopienai nodrošināt reālas nākotnes perspektīvas. Vērienīgai reintegrācijas politikai būtu gan jāveicina abpusēji izdevīgu un visaptverošu partnerību izveide ar partnervalstīm, kas ir jaunā pakta ārējās dimensijas pamatā, gan jāgūst labums no šādām partnerībām. Ilgtspējīgai reintegrācijai būtu arī jāveicina plašākas attīstības stratēģijas partnervalstīs, lai dotu labumu attīstībai un risinātu dažus no neatbilstīgas migrācijas pamatcēloņiem.

Šī stratēģija **veicina brīvprātīgu atgriešanos un reintegrāciju kā neatņemamu daļu no kopējas ES atgriešanas sistēmas**. Gadu gaitā Komisija ir atbalstījusi brīvprātīgu atgriešanos un reintegrāciju, izmantojot dažādas valstu shēmas un ES finansētus projektus. Tomēr šī ir pirmā reize, kad Komisija nāk klajā ar brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas stratēģiju, kurā izklāstītas jaunas pieejas brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas izstrādei, veicināšanai un īstenošanai. Šīs stratēģijas mērķis ir izstrādāt **vienotāku un koordinētāku pieeju starp ES dalībvalstīm**, lai pilnībā izmantotu brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas potenciālu. Tajā izvirzīta pieeja, kas veicina saskaņotu rīcību, nostiprina ciešākas saiknes ar partnervalstu attīstības iniciatīvām un stratēģijām, stiprina šo valstu spēju un veicina to atbildību par savu valstspiederīgo atgriešanos, atpakaļuzņemšanu un reintegrāciju. Tās mērķis ir **uzlabot ES kopējās atgriešanas sistēmas efektivitāti un ilgtspēju**, kas nāktu par labu gan personām, kas atgriežas, gan ES un trešām valstīm.

Šī stratēģija atbalsta **jaunā Migrācijas un patvēruma pakta galveno komponentu** sekmīgu īstenošanu, it īpaši skaidrus noteikumus un procedūras atgriešanai uz robežas, atgriešanas sponsorēšanu un jaunās pārvaldības struktūras, veicinot noraidīto patvēruma meklētāju ātru brīvprātīgu atgriešanos pie ārējām robežām un izveidojot vienotu sistēmu brīvprātīgai atgriešanai un reintegrācijai, kas var atvieglot solidaritātes pasākumu īstenošanu.

1. Līdzšinējo sasniegumu izmantošana

Šī jaunā stratēģija balstās uz iepriekšējos gados uzsāktajām iniciatīvām un pieredzi, kas gūta, īstenojot valstu un kopīgas brīvprātīgas atgriešanas un reintegrācijas programmas, kā arī ES finansētās iniciatīvas partnervalstīs. Tiek īstenotas vairākas iniciatīvas, un tās ir pamats saskaņotas sistēmas izstrādei, ko ierosina šī stratēģija.

Eiropas Atgriešanas un reintegrācijas tīkls ir vairāku dalībvalstu un Šengenas asociēto valstu⁴ ES finansēts tīkls, kas veicina sadarbību starp migrācijas iestādēm. Tīkls ir kļuvis par svarīgu ieinteresēto personu brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas procesā. Tas sniedz palīdzību personām, kas atgriežas, noslēdzot kopīgus līgumus ar reintegrācijas pakalpojumu sniedzējiem atgriešanās valstīs, kā arī izpētot un ieviešot inovatīvus risinājumus sadarbībā ar tīkla dalībniekiem un trešām valstīm. Kopš tā izveides 2018. gada vidū tīkls (kopā ar tā priekšgājēju — Eiropas Reintegrācijas tīklu) ir atbalstījis iesaistītās dalībvalstīs, lai panāktu sekmīgu gandrīz 25 000 migrantu atgriešanos un reintegrāciju.

⁴ Austrija, Beļģija, Dānija, Somija, Francija, Vācija, Grieķija, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Norvēģija, Spānija, Zviedrija, un Šveice.

Pamatojoties uz pastiprinātajām pilnvarām, **Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra (Frontex)** attīsta savu spēju atbalstīt brīvprātīgu atgriešanos un reintegrāciju. 2020. gadā aģentūra sāka atbalstīt dalībvalstis brīvprātīgas atgriešanās jomā. Aptuveni 18 % no atgriešanas operācijām, ko aģentūra organizēja 2020. gadā, ietvēra brīvprātīgu atgriešanos, un šī proporcija pieaug. 2022. gada vidū *Frontex* pārņems **Eiropas Atgriešanas un reintegrācijas tīkla** darbību. Tas nodrošinās, ka tīkla ieguvumi tiek vienlīdzīgi attiecināti uz visām dalībvalstīm un ka *Frontex* var pilnībā un efektīvi pildīt savas pilnvaras atgriešanas jomā, nodrošinot nepārtrauktu atbalstu individualizētas atgriešanās palīdzības organizēšanai un reintegrācijai, it īpaši, izmantojot reintegrācijas pakalpojumu sniedzējus trešās valstīs. Pirmais ***Frontex* izmēģinājuma projekts individuālam kopīgām reintegrācijas** atbalstam personām, kas atgriežas no ES, sāksies 2021. gada maijā, un tas pavērs ceļu pilnīgai aģentūras pilnvaru īstenošanai attiecībā uz atbalstītu brīvprātīgu atgriešanos un reintegrāciju.

Reintegrācijas un attīstības darbības satvars

Kopš 2015. gada attīstības budžeti ir izmantoti, lai pastiprinātu centienus reintegrēt migrantus, kas atgriežas no Eiropas un tranzīta valstīm. **Eiropas Atgriešanas un reintegrācijas tīkls** novatoriskas iniciatīvas ietvaros ir apvienojis valstu iestādes un Komisiju, lai izpētītu iespējas ciešāk sadarboties un saskaņot mērķus. Tīkls ir izveidojis darbības satvaru, kurā tiek ieteikts izstrādāt praktiskus, uz vietas īstenojamus sadarbības veidus. Pašlaik tas pārbauda šo satvaru ar vairākām dalībvalstīm Nigērijā un Bangladešā.

Lai uzlabotu konsultāciju atgriešanas jautājumos kvalitāti, Komisija saistībā ar Eiropas migrācijas tīklu ir izstrādājusi **ES satvaru attiecībā uz konsultācijām atgriešanas jautājumos**, kas dalībvalstu organizācijām sniedz norādes, kā izveidot, vadīt un attīstīt konsultāciju struktūras dalībvalstīs. Šis satvars ir pamats, lai izveidotu vai vadītu valstu konsultāciju atgriešanas jautājumos programmas, un tā palīdz risināt konsultāciju problēmas, popularizējot labu praksi un sniedzot ieteikumus. Turklāt — kopā ar Starptautisko Migrācijas politikas attīstības centru (*ICMPD*) un *Frontex* — Eiropas Atgriešanas un reintegrācijas tīkls izstrādā **kopēju mācību programmu konsultantiem atgriešanas jautājumos**, koncentrējoties uz konsultantiem nepieciešamajām prasmēm un kompetencēm. *Frontex* iesaistīšanās šīs mācību programmas izstrādē papildina aģentūras darbu, lai apmācītu ekspertus atgriešanas politikā, kuri būs pastāvīgā korpusa dalībnieki.

ES un tās dalībvalstis stratēģiskā un operatīvā līmenī ir apzinājušas vajadzību sadarboties un izstrādāt **kopīgus instrumentus**, lai atbalstītu brīvprātīgu atgriešanos un ilgtspējīgu reintegrāciju. Daži no galvenajiem instrumentiem, kas atbalsta stratēģijas īstenošanu praksē, jau ir izstrādes beigu posmā.

Reintegrācijas palīdzības rīks (RIAT) veicina informācijas apmaiņu un nosūtīšanu pie konsultantiem atgriešanas jautājumos un reintegrācijas pakalpojumu sniedzējiem drošā digitālā vidē un ļauj lietotājiem uzraudzīt atbalstītas brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas programmas. Komisija ir izveidojusi arī **Atgriešanas un reintegrācijas palīdzības sarakstu (RRAI)**, kurā apkopota informācija par palīdzības veidu (t. i., naudas vai natūrā sniegtās palīdzības līmeni un veidu), potenciālajiem atbalsta saņēmējiem, iesaistītajām organizācijām un procedūras posmiem, kuros tiek piedāvāts atbalsts. Šie instrumenti ļaus panākt labāku

koordināciju ES un valstu līmenī, tostarp saistībā ar atgriešanas sponsorēšanu, un uzlabos finansējuma piešķiršanu un veicinās paraugprakses apmaiņu⁵.

2016. gada decembrī tika uzsākta **ES un Starptautiskās Migrācijas organizācijas (IOM) kopīgā iniciatīva** migrantu aizsardzībai un reintegrācijai, ko finansēja ES trasta fonds Āfrikai. Vienlaikus ar citām aktivitātēm kopīgā iniciatīva atbalstīja brīvprātīgu atgriešanos un ilgtspējīgu reintegrāciju Sāhelas un Čadas ezera reģionā, Āfrikas ragā un Ziemeļāfrikā, kā arī veicināja migrācijas pārvaldības struktūru stiprināšanu trešās valstīs. No 2017. gada aprīļa līdz 2020. gada oktobrim tā 93 110 migrantiem ir sniegusi palīdzību pēc ierašanās un 75 182 — reintegrācijas palīdzību, atbalstot 34 646 cilvēku atgriešanos no Lībijas uz izcelsmes valstīm. Kopīgā iniciatīva guva labus panākumus atgriešanas jomā. Starp reintegrācijas jomā konstatētajām problēmām bija valstu iestāžu atbildība un kapacitāte, koordinācija ar citiem dalībniekiem, kas veic līdzīgas darbības, kā arī uzraudzības kvalitāte⁶. Turpmāk kopīgie reintegrācijas atbalsta centieni būtu jāiekļauj visaptverošajā pieejā un jāsaskaņo ar šajā kontekstā noteiktajām ģeogrāfiskajām prioritātēm.

2. Risināmās problēmas

Neraugoties uz pēdējos gados gūtajiem panākumiem, joprojām pastāv potenciāls maksimāli palielināt brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas priekšrocības. Brīvprātīgās atgriešanās īpatsvars pašlaik ir 27 % visiem aizbraukšanas gadījumiem no ES. ES darbības pilnīgu efektivitāti un paplašināšanu brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas atbalsta jomā ES, kā arī reintegrācijas ilgtspēju trešās valstīs kavē vairākas nepilnības.

Pieeju sadrumstalotība. Brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas atbalsts ES ir sadrumstalots, dalībvalstīm ir atšķirīgas pieejas, un trūkst saskaņotības, kas nepieciešama politikas efektivitātei. Tas ir saistīts ar kopīga satvara trūkumu un to, ka dalībvalstis iesaistās atšķirīgos sadarbības līmeņos ar kādu no attiecīgajām trešām valstīm.

Tādējādi, lai arī visām dalībvalstīm ir valsts atbalstaītas brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas programmas, tās ievērojami atšķiras. It īpaši, pastāv atšķirības to darbības jomās (piemēram, dažas programmas aptver tikai noraidītos patvēruma meklētājus), procedūrās un palīdzības līmenī, ko tās sniedz personām, kas atgriežas. Tas **grauj atgriešanās dalībnieku un trešo valstu uzticību** sistēmai un viņu vēlmi iesaistīties. Dažādi atbalsta līmeņi vai veidi rada spriedzi, kad personas, kas atgriežas, salīdzina savu situāciju kopīgu atgriešanas operāciju laikā vai atgriežoties mājās, un sarežģī papildu reintegrācijas pakalpojumu sniegšanu izcelsmes valstīm un reintegrācijas pakalpojumu sniedzējiem. Šis konsekventas pieejas trūkums savukārt sarežģī ES atpakaļuzņemšanas nolīgumu un vienošanos īstenošanu un vispārējo sadarbību saskaņā ar tiem. Tas var arī apdraudēt partnervalstu centienus izstrādāt saskaņotu pieeju migrantu, kas atgriežas, reintegrācijai un radīt nepatiesas cerības partnervalstīm par to, ko ES var piedāvāt. Sadrumstalotība var arī veicināt un novest pie to **neatbilstīgu migrantu neatļautas pārvietošanās**, kuri grib izvēlēties tādas valsts tiesību aktu kopumu, kas labāk atbilst viņu individuālajām interesēm.

⁵ Plašāka informācija par ES satvaru attiecībā uz konsultācijām atgriešanas jautājumos un Reintegrācijas palīdzības rīku ir sniegta Komisijas dienestu darba dokumentā, kas pievienots šim paziņojumam.

⁶ Skatīt, piemēram, ziņojumu "Learning Lessons from the EUTF":

https://ec.europa.eu/trustfundforafrica/sites/eutf/files/exec_summary_l1i_0.pdf un

https://ec.europa.eu/trustfundforafrica/sites/eutf/files/learning_lessons_from_the_eutf_5.pdf.

Lai pilnībā izmantotu brīvprātīgas atgriešanās potenciālu, ir jāuzlabo arī daži pašreizējā

Atgriešanas izmaksas

Brīvprātīga atgriešanās kopumā tiek uzskatīta par izmaksu ziņā lietderīgāku nekā piespiedu atgriešana. Brīvprātīgās atgriešanās izmaksu aplēsē jāiekļauj naudas palīdzība un palīdzība natūrā, ko sniedz personai, kas atgriežas, lidojums un attiecīgā gadījumā reintegrācijas pakete. Piespiedu atgriešanas izmaksas ietver izmaksas par atgriežamās personas izmitināšanu aizturēšanas vietā pirms izraidīšanas, kā arī eskorta un citu īpašu pasākumu iesaistīšanu pirms un pēc atgriešanas, kā arī atgriešanas laikā. Eiropas Parlamenta Izpētes dienests ir aprēķinājis, ka piespiedu atgriešanas izmaksas par vienu personu ir 3414 EUR, turpretī izmaksas par brīvprātīgu atgriešanos ir 560 EUR. Tiek lēsts, ka vidējās orientējošās izmaksas par atgriešanu no tranzītvalstīm ir

tiesiskā regulējuma aspekti. Ir skaidrs, ka, jo agrāk neatbilstīgais migrants atgriežas, jo lielāka ir varbūtība, ka migrants akceptēs šo atgriešanos, ja tā tiks veikta taisnīgas un efektīvas procedūras kontekstā un persona saņems precīzu un pilnīgu informāciju. Tomēr bēgšana brīvprātīgas aizbraukšanas periodā joprojām ir nopietna problēma, kas vēl vairāk kavē atgriešanos. **Ātras un taisnīgas kopējas procedūras un noteikumi par patvērumu un atgriešanu**, kā arī labāks brīvprātīgas atgriešanās atbalsts — tostarp migrantiem, uz kuriem attiecas atgriešanas robežprocedūra un kuri, ja nepieciešams, var tikt pakļauti administratīvai aizturēšanai, — var palielināt brīvprātīgas atgriešanās iespējas izmantošanu atgriešanas procesa agrīnajās stadijās.

Nepietiekama datu vākšana. Pašlaik pieejamā statistikas informācija nesniedz pilnīgu priekšstatu par brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas izmantošanu ES, jo dalībvalstīm nav pienākuma ziņot par sadalījumu starp brīvprātīgu atgriešanos un

piespiedu atgriešanu un par personām, kas atgriežas, sniegtās palīdzības veidu.

Tas, ka trūkst saskaņota satvara attiecībā uz konsultācijām atgriešanās jautājumos un kārtību (nosūtījumiem), kādā personas, kas atgriežas, nosūtāmas uz atgriešanas un reintegrācijas programmām. Efektīva konsultēšana atgriešanas jautājumos ir būtiska, lai stiprinātu saikni starp pirmsizceļošanas un pēcierašanās posmiem un nodrošinātu sekmīgu reintegrāciju. Pašlaik nav satvara konsultāciju sniegšanai, kā arī nav noteiktas minimālās kvalifikācijas un apmācības prasības šāda pakalpojuma sniegšanai. Šobrīd tiek izmantoti vairāki mehānismi, lai nosūtītu personas, kas atgriežas, uz atgriešanas un reintegrācijas programmām, kas noved pie sadrumstalotības, informācijas zuduma un neatbilstībām starp migrantu prasmēm, vajadzībām un mērķiem un piedāvāto atbalstu. Lai sniegtu augstas kvalitātes pakalpojumus, konsultantiem atgriešanas jautājumos ir nepieciešama īpaša **apmācība un piekļuve aktuālai informācijai** par palīdzību, kas pieejama personām, kas atgriežas, un atgriešanās valstīs esošajām iespējām.

Nepietiekama koordinācija starp ieinteresētajām personām. Brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas jomā aktīvi darbojas vairākas ieinteresētās personas un dalībnieki, proti, ES valstu un vietējās iestādes, starptautiskās organizācijas un pilsoniskās sabiedrības organizācijas, trešo valstu iestādes valsts un vietējā līmenī. To vidū ir robežu un migrācijas iestādes, sociālā darba un veselības aprūpes sniedzēji, mājokļu un izglītības iestādes, juridiskās palīdzības un bezpeļņas organizācijas dažādās valstīs un dažādos līmeņos. Sekmīgas koordinācijas trūkums starp šīm organizācijām noved pie dublēšanās un neefektivitātes. Piemēram, dalībvalsts var atbalstīt personas, kas atgriežas, pārvietošanos no

ierašanās lidostas uz izcelsmes pilsētu, kā arī īslaicīgu izmitināšanu tur, kamēr cits ES projekts jau finansē šo pašu izmitināšanu kopā ar medicīnisko aprūpi. Nepietiekama sinerģija ar valstu attīstības stratēģijām partnervalstīs var ietekmēt reintegrācijas programmu efektivitāti un ilgtspēju. Piemēram, apmācībā, ko sniedz personām, kas atgriežas, ir jāņem vērā iespējamā sinerģija ar īstenošanas posmā esošiem attīstības projektiem, un tā ir jāaskaņo ar valsts stratēģijām, kuru mērķis ir stimulēt noteiktas nozares. Lai novērstu pārklāšanos vai nepilnības, projekti ir jākoordinē starp dalībvalstīm un reintegrācija jāiekļauj plānošanas pasākumos.

Ilgspējas trūkums, tostarp tāpēc, ka izcelsmes valstīs trūkst atbildības un kapacitātes. Parasti partnervalstīs reintegrāciju uzskata par pozitīvu sadarbības elementu atpakaļuzņemšanas jomā. Tomēr nepietiekamās kapacitātes dēļ tikai dažas trešās valstis spēj vadīt reintegrācijas procesu un nodrošināt pietiekamu koordināciju ar valstu migrācijas un attīstības stratēģijām. Piemēram, partnervalstij, kas vēlas iesaistīties reintegrācijas pakalpojumu sniegšanā saviem valstspiederīgajiem, kuri atgriežas, var trūkt pārvaldības struktūras, darbinieku ar nepieciešamajām prasmēm (ieskaitot līdzekļu devēju atbalsta pārvaldību un uzraudzību) un spējas sniegt tādus sabiedriskos pakalpojumus, kas būtu pielāgoti personu, kas atgriežas, īpašajām ekonomiskajām, sociālajām un psihosociālajām vajadzībām. Turklāt vietējiem reintegrācijas palīdzības sniedzējiem var trūkt kapacitātes. Tādējādi reintegrācijas procesi var nebūt ilgtspējīgi un tie var būt lielā mērā atkarīgi no līdzekļu devējiem un operatīvajiem partneriem, kā arī tie var būt sadrumstaloti, jo trūkst saskaņotības starp līdzekļu devēju finansētajām shēmām.

Nepietiekams finansējums. Brīvprātīga atgriešanās un reintegrācija ir kļuvušas par svarīgām prioritātēm ES un tās dalībvalstīm. Tomēr piešķirtais finansējums, lai palielinātu brīvprātīgu atgriešanos, ne vienmēr ir bijis pietiekams visu vajadzību un gaidu apmierināšanai.

Covid-19 pandēmija ir papildu problēma, jo tā kavē ES spēju atgriezt neatbilstīgos migrantus, ierobežo trešo valstu spēju uzņemt atpakaļ un reintegrēt savus valstspiederīgos, un tā var samazināt migrantu vēlmi atgriezties izcelsmes valstīs pandēmijas sociālekonomiskās ietekmes dēļ.

3. Stratēģiska pieeja attiecībā uz brīvprātīgu atgriešanos un reintegrāciju

Šajā stratēģijā ir atzīta brīvprātīgas atgriešanās vērtība, un tās mērķis ir **palielināt brīvprātīgas atgriešanās gadījumu skaitu un īpatsvaru** no Eiropas un no tranzītvalstīm, **uzlabot atbalsta kvalitāti** un personu, kas atgriežas, līdzdalību, kā arī stiprināt ES rīcības saskaņotību un pārvaldību.

Stratēģija nosaka **jaunu, labāk koordinētu un labāk integrētu pieeju** atbalstītas brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas shēmu, kā arī trešās valstīs īstenotu darbību izstrādei, veicināšanai un īstenošanai, lai izveidotu labāku saikni ar citām attīstības iniciatīvām, palielinātu trešo valstu spējas un atbildību, reintegrējot savus valstspiederīgos, kā arī padarītu shēmas ilgtspējīgas. Šajā stratēģijā tiek gan ievēroti jaunā Migrācijas un patvēruma pakta vispārējie mērķi, gan tie veicināti, ieskaitot atbalstu pārvaldības struktūrām un sadarbības mehānismam atgriešanās un atpakaļuzņemšanas jomā, kas izklāstīts priekšlikumā par Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulu. Turklāt šīs stratēģijas īstenošana palīdzētu padarīt efektīvāku jaunajā paktā ierosināto atgriešanās **robežprocedūru**, veicinot ātru brīvprātīgu atgriešanos no ES ārējām robežām, tādējādi samazinot cilvēku

uzturēšanās ilgumu robežprocedūrā un kopumā palielinot tās efektivitāti. Efektīva atgriešanas robežprocedūra arī atvieglos un veicinās brīvprātīgu atgriešanos, jo cilvēki būs pieejami un vairāk gatavi sadarboties ar varas iestādēm. Tas uzlabos ES spēju reaģēt uz migrācijas spiediena situācijām, veicinot **brīvprātīgas atgriešanās sponsorēšanu**, kā izklāstīts priekšlikumā par Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulu, ar kopēju satvaru, kas samazinās sadrumstalotību un pastiprinās sadarbību starp dalībvalstīm.

Reaģējot uz šīm problēmām, stratēģijā ir noteikts plašs pasākumu klāsts saskaņā ar **septiņiem pīlāriem**, apvienojot brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas iekšējos, ārējos un operatīvos aspektus un aptverot:

1. efektīvāku tiesisko un darbības satvaru;
2. efektīvu koordināciju starp visām ieinteresētajām personām;
3. migrantu brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas atbalstīšanu no trešām valstīm un starp tām;
4. efektīvas konsultācijas atgriešanās jautājumos un nosūtījumus;
5. atbalsta kvalitātes nodrošināšanu;
6. reintegrācijas atbalsta ilgtspējas un partnervalstu atbildības veicināšanu; kā arī
7. finansējumu brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas atbalstam.

Stratēģijas panākumu pamatā ir **vienmērīga un konstruktīva sadarbība** starp attiecīgajām ieinteresētajām personām, tostarp Eiropas Parlamentu, dalībvalstīm, Eiropas Komisiju, Savienības Augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos, *Frontex*, partnervalstīm un daudziem dažādiem brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas pakalpojumu sniedzējiem (piemēram, starptautiskām un pilsoniskās sabiedrības organizācijām, valsts un vietējām iestādēm), kas aktīvi darbojas šajā jomā.

3.1. Efektīvāks tiesiskais un darbības satvars

Lai gan šīs stratēģijas galvenos elementus var īstenot, pamatojoties uz pašreizējo tiesisko regulējumu, tā stiprināšana ir vajadzīga, lai **pilnībā atbalstītu stratēģisku un saskaņotu pieeju** brīvprātīgas atgriešanās gadījumiem un reintegrācijai. Atgriešanas direktīvā⁷ noteikts, ka prioritāte ir brīvprātīga atgriešanās, nevis piespiedu atgriešana, taču tā nenodrošina pamatu atbalstītas brīvprātīgas atgriešanās programmu izveidošanai un vadīšanai vai neatbilstīgo migrantu reintegrācijas atbalstam. Starptautiskajos tiesību aktos arī nav noteikumu vai pienākumu šāda atbalsta sniegšanai.⁸

Jaunais tiesiskais regulējums, kas ierosināts saskaņā ar jauno paktu, novērstu šīs nepilnības un izveidotu ciešāk konsolidētu pārvaldību, pamatojoties uz Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulu⁹. Priekšlikums par **Atgriešanas direktīvas pārstrādāšanu**¹⁰ nosaka kopēju pamatu, lai panāktu saskaņotību starp valstu programmām par brīvprātīgu atgriešanos

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV L 348, 24.12.2008., 98. lpp.).

⁸ Tomēr dažās politiskajās deklarācijās ir uzsvērtā brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas nozīme — skat., piemēram, ANO Dienaskārtība 2030, Ilgtspējīgas attīstības mērķi, 10.7. mērķis; Globālais pakts par migrāciju, 21. mērķis.

⁹ COM(2020) 610 final.

¹⁰ COM(2018) 634 final.

un, ja nepieciešams, reintegrāciju, kā arī paredz labākus noteikumus, lai uzlabotu migrantu sadarbību un samazinātu bēgšanas gadījumu skaitu. Turklāt kopā ar grozīto priekšlikumu **Patvēruma procedūru regulai**¹¹ tā mērķis ir samazināt atgriešanas procedūru ilgumu un padarīt atgriešanas procedūras kopumā racionālākas un efektīvākas, vienlaikus nodrošinot, ka tiek ievērotas personu, kas atgriežas, tiesības, jo īpaši pamattiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, visos atgriešanās procesa posmos. Tas savukārt nāks par labu brīvprātīgas atgriešanās īstenošanai. Šajā stratēģijā izvirzītie centieni un mērķi būtu jāatspoguļo pašreizējās sarunās ar Eiropas Parlamentu un Padomi par jauno paktu, jo īpaši attiecībā uz atbalstu neaizsargātām personām¹² un konsultācijām. Attiecībā uz Atgriešanas direktīvu Komisija atbalstīs kompromisa panākšanu starp likumdevējiem, lai nodrošinātu, ka tiesiskais regulējums pilnībā atbalsta brīvprātīgas atgriešanās stratēģisku izmantošanu.

ES tiesiskajam regulējumam arī jānodrošina ES sistēmas integritāte un jānovērš ļaunprātīga izmantošana. Priekšlikums par **pārskatīto Eurodac regulu**¹³ uzlabos dalībvalstu spēju uzraudzīt atgriešanas un reintegrācijas palīdzības piešķiršanu un samazinās neatļautas sekundāras pārvietošanās risku, ko veicina atšķirīgas valstu programmas, ieviešot jaunus datu laukus šīs informācijas uzraudzībai. Komisija uzraudzīs atgriešanās noteikumu efektīvu un pilnīgu īstenošanu, jo īpaši izmantojot **Šengenas izvērtēšanas mehānismu**, ņemot vērā arī šīs stratēģijas darbības un prioritātes.

Datu vākšana uzlabosies līdz ar **grozīto Regulu par migrācijas statistiku**¹⁴, kad dalībvalstis sāks sniegt datus par atgriešanas veidu un saņemto palīdzību, it īpaši par brīvprātīgu atgriešanos un reintegrāciju. Turklāt, stājoties spēkā **ES iecelšanas/izceļošanas sistēmai**¹⁵ un īstenojot **Šengenas Informācijas sistēmu valstu valstspiederīgo atgriešanai**¹⁶, būs pieejama papildu informācija par brīvprātīgu izceļošanas perioda piešķiršanu un neatbilstīgu migrantu brīvprātīgu atgriešanos no ES. **Grozītais Eurodac priekšlikums**¹⁷ papildinās ainu, reģistrējot informāciju par to, vai neatbilstīgajiem migrantiem ir piešķirta brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas palīdzība. Visbeidzot, arī migrācijas situācijas apzināšanas un analīzes (*MISAA*) ziņojumi Savienībā stiprinās operatīvās zināšanas un zināšanas par situāciju atgriešanās jomā. Šīs norises nodrošinās ticamāku un pilnīgāku pārskatu par brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas palīdzības pieejamību, izmantošanu un efektivitāti ES. Visu šo

¹¹ COM(2020) 611 final.

¹² Saskaņā ar Direktīvas 2008/115/EK 3. panta 9. punktu ““mazāk aizsargātas personas” ir nepilngadīgie, nepavadīti nepilngadīgie, invalīdi, vecāka gadagājuma cilvēki, grūtnieces, vientuļi vecāki ar nepilngadīgiem bērniem un personas, kas ir spīdzinātas, izvarotas vai cietušas no citas nopietnas psiholoģiskas, fiziskas vai seksuālas vardarbības”.

¹³ COM(2020) 614 final.

¹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/851 (2020. gada 18. jūnijs), ar ko groza Regulu (EK) Nr. 862/2007 par Kopienas statistiku attiecībā uz migrāciju un starptautisko aizsardzību (Dokuments attiecas uz EEZ), (OV L 198, 22.6.2020., 1. lpp.).

¹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/2226 (2017. gada 30. novembris), ar ko izveido iecelšanas/izceļošanas sistēmu (IIS), lai reģistrētu to trešo valstu valstspiederīgo iecelšanas un izceļošanas datus un iecelšanas atteikumu datus, kuri šķērso dalībvalstu ārējās robežas, un ar ko paredz nosacījumus piekļuvei IIS tiesībaizsardzības nolūkos, un ar ko groza Konvenciju, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu, un Regulas (EK) Nr. 767/2008 un (ES) Nr. 1077/2011 (OV L 327, 9.12.2017., 20. lpp.).

¹⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1860 (2018. gada 28. novembris) par Šengenas informācijas sistēmas izmantošanu to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanai, kuri dalībvalstīs uzturas nelikumīgi (OV L 312, 7.12.2018., 1. lpp.).

¹⁷ COM(2020) 614 final.

datu sistemātiska un saskaņota vākšana veicinās uzticību brīvprātīgas atgriešanās iespējai un tādējādi stimulēs dalībvalstis vairāk paļauties uz brīvprātīgu atgriešanos.

Frontex kā operatīvā elementa loma kopējā ES atgriešanas sistēmā ir svarīga, lai uzlabotu sistēmas vispārējo efektivitāti un, izmantojot jaunus rīkus, atbalstītu konsolidētās ES brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas sistēmas praktisku izmantošanu. Aģentūrai būtu jāatbalsta arvien lielāks brīvprātīgas atgriešanās operāciju skaits un jānostiprina tās spēja sniegt dalībvalstīm operatīvu palīdzību visos brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas procesa posmos, tostarp attiecībā uz konsultēšanu pirms atgriešanās (piemēram, informatīvas kampaņas migrantiem), atbalstu pēc ierašanās un reintegrācijas palīdzības efektivitātes uzraudzību.

Tajā pašā laikā dalībvalstu iestādēm būtu vairāk jāizmanto viss *Frontex* piedāvātais operatīvais atbalsts. Papildus Eiropas Atgriešanas un reintegrācijas tīkla darbības pārņemšanai *Frontex* izstrādā **kopīgus reintegrācijas pakalpojumus**, kas sniedz dalībvalstīm elastību, kas vajadzīga, lai noteiktu atbalstu atsevišķiem gadījumiem, nodrošinātu pakalpojumu satura un kvalitātes konsekvenci un veicinātu valdību tiešo sadarbību atgriešanas un reintegrācijas jomā. Pastāvīgā korpusa darbības izvēršana, ekspertiem atgriešanas jomā nodrošinot specializētu atbalstu, vēl vairāk nostiprinās aģentūras lomu šajā jomā un šīs stratēģijas īstenošanā. Izveidojot īpašu *Frontex* nodaļu, ko vadīs izpilddirektora vietnieks, aģentūra varēs pildīt savas paplašinātās pilnvaras atgriešanas jomā.

Neatkarīgā pamattiesību amatpersona, kuru atbalsta uzraudzības speciālisti, kas darbojas pamattiesību amatpersonas biroja uzdevumā, palīdz *Frontex* īstenot tās pamattiesību stratēģiju un palīdz aģentūrai ievērot šīs tiesības visās tās darbībās, ieskaitot atgriešanos.

Atgriešanās koordinators un Augsta līmeņa atgriešanas tīkls, kurā ietilpst dalībvalstu pārstāvji, sniegs turpmāku tehnisko atbalstu, apvienojot dažādos ES atgriešanas politikas aspektus, tostarp brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas jomā, kur atgriešanas koordinators varētu veicināt saskaņotāku pieeju reintegrācijas palīdzībai attiecībā uz konkrētām partnervalstīm. Atgriešanas koordinators cieši sadarbosies ar visiem attiecīgajiem dalībniekiem, lai nodrošinātu, ka to rīcība ir saskaņota un pieejamais atbalsts tiek izmantots pēc iespējas pilnīgāk. Koordinatora un Augsta līmeņa tīkla darbība veidos neatņemamu daļu no pārvaldības sistēmas, kas noteikta priekšlikumā par Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulu.

Turpmākā rīcība

- **Komisija** sadarbosies ar **Eiropas Parlamentu** un **Padomi**, lai turpinātu un noslēgtu sarunas par dažādiem **jaunā pakta** elementiem, it īpaši par Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulu, Atgriešanas direktīvas pārstrādāto redakciju, Patvēruma procedūru regulu un *Eurodac* regulas priekšlikumiem, lai vēl vairāk pastiprinātu atgriešanas tiesisko regulējumu un atbalstītu šīs stratēģijas īstenošanu.
- **Dalībvalstīm** pilnībā jāizmanto operatīvā palīdzība, ko *Frontex* var piedāvāt saistībā ar brīvprātīgu atgriešanos un sākotnējo reintegrāciju.
- *Frontex* būtu jāpalielina tās veikto atgriešanas operāciju skaits, ieskaitot brīvprātīgu atgriešanos.

- *Frontex* prioritārā kārtā būtu jāieceļ **izpilddirektora vietnieks**, kas vadītu īpašu aģentūras Atgriešanas struktūru.
- *Frontex* līdz 2022. gada vidum būtu jāpārņem pasākumi, ko veic **Eiropas Atgriešanas un reintegrācijas tīkls**.

3.2. Efektīva koordinācija starp visām ieinteresētajām personām

Ir jāpastiprina esošo struktūru koordinācija un jāsaista reintegrācijas programmas ar plašākām partnervalstu stratēģijām un attīstības programmām, samazinot dublēšanās risku un uzlabojot resursu izmantošanu.

Brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas procesos piedalās **plašs dalībnieku un ieinteresēto personu loks**. Šī procesa vissvarīgākie dalībnieki ir personas, kas atgriežas, kā arī izcelsmes valstis un vietējās kopienas, kas tos uzņem atpakaļ. Eiropas Savienībā papildus valsts un vietējām iestādēm (imigrācijas iestādēm, policijai, reģioniem, pašvaldībām) diaspora, vietējās kopienas un pilsoniskās sabiedrības organizācijas var palīdzēt veicināt brīvprātīgu atgriešanos un reintegrāciju un palīdzēt **mazināt negatīvo priekšstatu par atgriešanos**, sadarbojoties ar izcelsmes kopienām. Tāpat arī ārpus ES daudzas starptautiskas un pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kā arī valstu iestādes un citi izcelsmes valstu dalībnieki ir iesaistīti atbalsta sniegšanā personām, kas atgriežas. ES delegācijām un dalībvalstu pārstāvniecībām trešās valstīs būtu jānodrošina kopīga un saskaņota ES pieeja attiecībā uz reintegrācijas projektu plānošanu, īstenošanu un uzraudzību.

Pamatojoties uz pieredzi, kas gūta partnervalstīs, saistot reintegrāciju ar attīstību, Komisija ciešā sadarbībā ar Augsto pārstāvi nodrošinās koordināciju starp visām atgriešanas un reintegrācijas procesā iesaistītajām personām, tostarp valsts un vietējām iestādēm un attīstības dalībniekiem. Šiem mehānismiem būtu jāveicina personu, kas atgriežas, nosūtīšana uz attiecīgajām attīstības programmām, kas ir pieejamas partnervalstīs, kuras spēj veicināt ilgtspējīgu reintegrāciju, piemēram, darbvietu radīšanu, izglītību, prasmju attīstību vai sociālo iekļaušanu.

ES delegācijām ar Eiropas migrācijas sadarbības koordinātoru atbalstu būtu jāveicina pastāvīga sadarbība ar ieinteresētajām personām viņu valstīs, tostarp, lai attīstītu izpratni par vietējo kontekstu un prioritātēm, noteiktu spēju veidošanas vajadzības un koordinētu finansiālo un operatīvo atbalstu. Vienlaikus, kur tas būs iespējams un nepieciešams, tās veicinās informācijas apmaiņu un darbību koordināciju starp dalībvalstīm, izmantojot Eiropas komandas (“Team Europe”) pieeju.

Atgriešanas koordinators kopā ar Augsta līmeņa atgriešanas tīklu atbalstīs arī valsts iestāžu brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas stratēģiju un programmu koordinēšanu, lai veicinātu valsts veikto darbību un šīs stratēģijas savstarpējo saskaņotību un sekmētu paraugprakses apmaiņu starp dalībvalstīm.

Turpmākā rīcība

- Pamatojoties uz pieredzi, kas gūta partnervalstīs, saistot reintegrāciju ar attīstību, Komisija ciešā sadarbībā ar Augsto pārstāvi nodrošinās koordināciju attiecīgajās partnervalstīs starp visām atgriešanas un reintegrācijas procesā iesaistītajām personām.
- **Atgriešanas koordinators un Augsta līmeņa atgriešanas tīkls** atbalstīs centienus nodrošināt dalībvalstu darbību saskaņotību un konsekveni brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas jomā.

3.3. Migrantu brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas atbalstīšana trešās valstīs un starp tām

ES jau sen ir tradīcija atbalstīt trešo valstu migrantu brīvprātīgu atgriešanos un reintegrāciju trešās valstīs. Šī palīdzības forma var sniegt tūlītēju personisku palīdzību iesaistītajām personām, atbalstot tās, kad tās saskaras ar ciešanām un briesmu situācijām, kā arī veicinot to kopienu un valstu attīstību, kurās šīs personas atgriežas un reintegrējas, vienlaikus sniedzot labumu partnervalstīm. Šāds atbalsts turpināsies vienlaikus ar atbalstu, lai veicinātu brīvprātīgu atgriešanos no dalībvalstīm, un tam par labu nāks reintegrācijas ilgtspējas un valsts iestāžu atbildības palielināšanās trešās valstīs.

Āfrikas Savienības, ES un ANO darba grupa

Āfrikas Savienības, Eiropas Savienības un Apvienoto Nāciju Organizācijas darba grupa, kas izveidota 2017. gada novembrī, uzsāka lielu humānās palīdzības evakuācijas operāciju, ko papildināja reintegrācijas palīdzība izcelsmes valstī. Tā ir panākusi vairāk nekā 54 000 migrantu brīvprātīgu humānu atgriešanos no Lībijas viņu izcelsmes valstīs, ko sekmēja *IOM* un

Starp visiem ES finansētajiem projektiem ļoti svarīga nozīme ir **ES un Starptautiskās Migrācijas organizācijas (*IOM*) kopīgajai iniciatīvai migrantu aizsardzībai un reintegrācijai**, jo tā ir nodrošinājusi aizsardzību, brīvprātīgu atgriešanos un reintegrācijas palīdzību vairāk nekā **100 000 migrantiem Lībijā, Nigērā un citās Āfrikas valstīs**, palīdzot tiem ilgtspējīgā un ilgstošā veidā atgriezties savās izcelsmes valstīs Rietumāfrikā, Centrālāfrikā un Austrumāfrikā. Kopīgā iniciatīva ir arī ierobežotā mērā atbalstījusi to migrantu reintegrāciju, kuri atgriežas no ES, ja šim nolūkam nebija

pieejami citi ES vai dalībvalstu līdzekļi.

Papildus kopīgajai iniciatīvai ES, izmantojot reintegrācijas un attīstības palīdzību Afganistānā (*RADA*) un Bangladešas ilgtspējīgas reintegrācijas un uzlabotas migrācijas pārvaldības (*Prottasha*) projektus, ko arī īsteno *IOM*, ir palīdzējusi brīvprātīgi atgriezties un reintegrēties Afganistānas un Bangladešas migrantiem, kas atgriezās savā izcelsmes valstī no citām tranzīta un galamērķa trešām valstīm, tostarp no Irānas un Pakistānas. Šie projekti arī lielā mērā atbalstīja to Afganistānas un Bangladešas migrantu ilgtspējīgu reintegrāciju, kuri atgriezās mājās no ES teritorijas.

Partnervalstīm, kas ir arī neatbilstīgas migrācijas galamērķa un tranzīta valstis, ir līdzīgas bažas un intereses attiecībā uz neatbilstīgo migrantu atgriešanu un to ilgtspējīgas reintegrācijas nodrošināšanu izcelsmes valstīs. Turpināsies partnerību izpēti reģionālā un

daudzpusējā līmenī, kā arī ar starptautiskām organizācijām, tostarp izmantojot 2017. gada novembrī izveidotās Āfrikas Savienības, Eiropas Savienības un Apvienoto Nāciju Organizācijas Migrācijas darba grupas pieredzi Lībijā. Šī novatoriskā trīspusējā pieeja, kurā apvienotas visas attiecīgās ieinteresētās personas, ir efektīvi atbalstījusi brīvprātīgu atgriešanos no Lībijas ar vēl nebijušu politisku iesaistīšanos un atbalstu no Āfrikas Savienības puses, kas ir novērsusi operatīvas un politiskas grūtības, piemēram, sniedzot konsulāro palīdzību īpaši sarežģītos apstākļos.

Turpmākā rīcība

- **ES** atbalstīs to migrantu brīvprātīgu atgriešanos un reintegrāciju no trešām valstīm, kas ir tranzīta un galamērķa valstis, uz izcelsmes valstīm, tostarp veicot turpmāku iespējamo partnerību izpēti reģionālā un daudzpusējā līmenī.

3.4. Efektīvas atgriešanās konsultācijas un nosūtījumi

Ir svarīgi pēc iespējas ātrāk sniegt migrantiem savlaicīgu, aktuālu un uzticamu informāciju, izmantojot personīgas vai tiešsaistes konsultācijas. Komisija kopā ar Eiropas migrācijas tīklu periodiski pārskatīs un atjauninās **ES satvaru attiecībā uz konsultācijām atgriešanās jautājumos**, lai apmainītos ar jaunāko paraugpraksi attiecībā uz valstu struktūru izveidi un darbību, sniedzot konsultācijas atgriešanās jautājumos.

Turklāt Komisija sadarbosies ar *Frontex*, lai kā ilgtermiņa mērķi izstrādātu visaptverošu atgriešanās mācību programmu speciālistiem, kas ietver mācību elementus par visiem atgriešanās politikas un prakses aspektiem. Atgriešanās mācību programmā cita starpā tiks iekļauti īpaši brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas moduļi, un tajā tiks iekļauti esošie instrumenti, piemēram, ES satvars attiecībā uz konsultācijām atgriešanās jautājumos un **kopējā mācību programma konsultantiem atgriešanās jautājumos**. Vajadzības gadījumā savu ieguldījumu varētu sniegt arī attiecīgās ieinteresētās personas izcelsmes valstīs. *Frontex* atbalstīs

Konsultācijas atgriešanās jautājumos īsumā

Veismīgs brīvprātīgas atgriešanās process sākas ar pielāgotu saziņu un dialogu starp konsultantu un migrantu, kura laikā migrants saņem savlaicīgu, aktuālu un atbilstošu informāciju par savu statusu un piedāvājumu saņemt brīvprātīgas atgriešanās atbalstu. Šim dialogam jānotiek iespējami agrīnā migrācijas procesa posmā, tostarp, ja nepieciešams, patvēruma procedūru laikā, piemēram, cilvēkiem, kas nāk no valstīm ar zemu atzīšanas līmeni. Šim procesam vajadzētu palīdzēt migrantiem plānot drošu un cienīgu atgriešanos, kā arī veidot uzticību un sadarbību starp migrantu un konsultantu. Dialogā jāņem vērā migranta individuālās vajadzības un neaizsargātība, kā arī jārisina viņa bažas. Jo īpaši attiecībā uz nepilngadīgiem bērniem konsultācijas ir jāsniedz bērniem piemērotā valodā un tajās ir jāņem vērā konkrētā bērna situācija, nodrošinot bērna tiesību ievērošanu. Konsultācijas ietver ciešu sadarbību un informācijas apmaiņu starp plašu iestāžu loku valsts, pašvaldību un vietējā līmenī, kā arī citām ieinteresētajām personām, tostarp patvēruma iestādēm. Pašreizējās pandēmijas laikā ir palielinājusies tiešsaistes konsultāciju izmantošana, un tā joprojām būs noderīga, sniedzot attālinātas konsultācijas. Tiešsaistes konsultācijas ļauj reintegrācijas pakalpojumu sniedzējiem piedalīties konsultāciju sesijās un var atvieglot turpmākās sarunas.

dalībvalstis, pastāvīgā korpusa ietvaros izvietojot atgriešanas ekspertus, kas būs apmācīti konsultāciju atgriešanas jautājumos sniegšanā.

Lai atvieglotu piekļuvi informācijai par pieejamajām iespējām un dalīšanos ar šo informāciju un atvieglotu nosūtīšanu starp konsultantiem atgriešanas jautājumos un pakalpojumu sniedzējiem, labāk jāizmanto esošie informācijas rīki, jo īpaši **Atgriešanas un reintegrācijas palīdzības saraksts** un **Reintegrācijas palīdzības rīks**. Ir vajadzīgs darbs ar šiem zināšanu pārvaldības rīkiem, lai racionalizētu Reintegrācijas palīdzības rīka izmantošanu konsultācijās atgriešanas jautājumos un nosūtīšanā, kā arī, lai veicinātu regulāru atjaunināšanu un analizētu informāciju Atgriešanas un reintegrācijas palīdzības sarakstā. Tas palīdzēs uzraudzīt programmas, maksimāli palielināt to izmantošanu un uzlabot to kvalitāti.

Turpmākā rīcība

- **Dalībvalstīm** ir jāiesaistās agrīnā, aktīvā un efektīvā neatbilstīgo migrantu informēšanā, vienlaikus pienācīgi ņemot vērā neaizsargātību, un jāattīsta efektīvas konsultāciju atgriešanas jautājumos struktūras (gan personīgai, gan tiešsaistes konsultēšanai), ievērojot **ES satvaru attiecībā uz konsultācijām atgriešanas jautājumos**.
- **Eiropas Atgriešanas un reintegrācijas tīklam** līdz 2022. gada vidum būtu jāpabeidz kopējā mācību programma konsultantiem atgriešanas jautājumos.
- Pēc kopējās mācību programmas pieņemšanas **Frontex** būtu jāpaātrina mācības par konsultācijām atgriešanas jautājumos, jo īpaši pastāvīgā korpusa ekspertiem atgriešanās jautājumos.
- Dalībvalstīm būtu regulāri un bieži jāatjaunina **Atgriešanas un reintegrācijas palīdzības saraksts** un jāoptimizē **Reintegrācijas palīdzības rīka** izmantošana konsultācijās atgriešanas jautājumos un nosūtīšanas procesos; Komisija regulāri nodrošinās apmācību, kā to izdarīt.
- **Komisijai** ar **Frontex** atbalstu būtu jāturpina attīstīt ES līmeņa informācijas rīkus, piemēram, Atgriešanas un reintegrācijas palīdzības sarakstu un Reintegrācijas palīdzības rīku, tostarp veicinot to **savietojamību ar valstu atgriešanas lietu pārvaldības sistēmām**, un jānodrošina tām piemērotas **pārvaldības struktūras**.

3.5. Atbalsta kvalitātes nodrošināšana

Brīvprātīgas atgriešanās palīdzība aptver plašu pirmsatgriešanās pasākumu klāstu, kas ietver konsultēšanu, medicīnisku un psiholoģisku atbalstu, kā arī finansiālu, juridisku un loģistikas palīdzību ceļošanai. To bieži sniedz kopā ar palīdzību pēc ierašanās un reintegrācijas palīdzību, lai personai, kas atgriežas, palīdzētu atrast vai radīt jaunas iespējas atgriešanās valstī, tostarp iesaistot vietējās kopienas tūlīt pēc ierašanās un ilgākā termiņā.

Vienas pieturas aģentūras reintegrācijas pakalpojumi valsts vadībā

Tunisijā ES trasta fonds Āfrikai finansē sociālekonomisko reintegrāciju un palīdz izveidot Tunisijas vadītu reintegrācijas mehānismu. Mērķis ir stiprināt Tunisijas iestāžu spēju veikt reintegrāciju centrālajā un vietējā līmenī un pastiprināt koordināciju starp ES dalībvalstīm, veicinot nacionālā reintegrācijas mehānisma izmantošanu.

Armēnijā Eiropas Atgriešanas un reintegrācijas tīkls atbalsta informācijas centru reintegrācijas jautājumos, kas izveidots sadarbībā ar valsts iestādēm un kas sniedz konsultācijas un nosūtījumus uz pakalpojumiem un vietējiem un starptautiskiem projektiem un pārrauga reintegrācijas plāna īstenošanu.

Šie projekti parāda, kā ar nepieciešamo institucionālo atbalstu izcelsmes valstīs var izveidot vienas pieturas aģentūru visiem reintegrācijas posmiem, izmantojot valsts nosūtījumu mehānismu reintegrācijas pakalpojumu sniedzējiem.

Šai palīdzībai jābūt pielāgotai, jātiek sniegtai uzreiz pēc ierašanās, un tai jāņem vērā individuālās spējas un īpašās vajadzības, it īpaši attiecībā uz neaizsargātām grupām. Attiecībā uz bērniem katrā gadījumā atsevišķi jāņem vērā konkrētie apstākļi atgriešanās valstī, ņemot vērā individuālos apstākļus un ģimenes situāciju. Tas nodrošinātu, ka migranti pēc ierašanās saņem vajadzīgo palīdzību, un padarītu viņu atgriešanos ilgtspējīgu. **Nepavadītu nepilngadīgo un bērnu vajadzības migrācijas procesā** ir galvenās ES patvēruma un migrācijas pārvaldības sistēmas politikas prioritātes. Ir būtiski nodrošināt kvalitatīvu atbalstu bērniem brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas kontekstā un ņemt vērā bērnu intereses kā galveno apsvērumu, lai viņi varētu veidot nākotni savā izcelsmes valstī.

Kvalitatīvs atbalsts uzlabo ilgtspējīgas reintegrācijas iespējas. Tomēr trūkst **vienotu kvalitātes standartu**, lai izstrādātu brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas palīdzības saturu un formu, kā arī, lai novērtētu reintegrācijas pakalpojumu sniedzēju spēju veiksmīgi piedāvāt šo atbalstu trešās valstīs. Tas ir radījis lielas atšķirības

atbalsta kvalitātē, saturā un konsekvencē atkarībā no dalībvalsts, kas iesniedz pieprasījumu, attiecīgās trešās valsts un reintegrācijas palīdzības sniedzēja. Turklāt dažādi līdzekļu devēji, valsts iestādes, reintegrācijas palīdzības sniedzēji un vietējie partneri bieži piemēro atšķirīgus kritērijus, lai novērtētu palīdzības shēmu panākumus, kas apgrūtina informācijas salīdzināšanu par reintegrācijas palīdzību un samazina tās vērtību politikas veidošanā.

Vienotu standartu trūkums apvienojumā ar valstu programmu sadrumstalotību var **negatīvi ietekmēt** gan neatbilstīgo migrantu, gan trešo valstu atgriešanās **akceptēšanas līmeni**. Tas jo īpaši ietekmē kopīgo darbu, ko vairākas dalībvalstis veikušas ar *Frontex* atbalstu vai saistībā ar atgriešanas sponsorēšanu.

Reaģējot uz šīm nepilnībām, ir svarīgi, lai brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas palīdzības sniedzēju darbs atbilstu augstiem standartiem. Komisija izstrādās **kvalitātes satvaru reintegrācijas pakalpojumu sniedzējiem**, nosakot kopējus standartus, kurus varētu atbalstīt ar ES finansējumu. Šie standarti aptvers organizatoriskās un projekta vadības prasības un materiālā atbalsta nosacījumus. Kvalitātes satvars arī noteiks galvenos darbības rādītājus, tostarp attiecībā uz savlaicīgumu, atbilstību standartiem un pakalpojuma līmeni, kas uzlabos vieglāk salīdzināmu datu vākšanu par reintegrācijas palīdzību. Sistēmā pienācīgi ņems vērā īpašās vajadzības, ar kurām saskaras neaizsargātas grupas, piemēram, nepavadīti nepilngadīgie, ģimenes, cilvēki ar invaliditāti vai cilvēku tirdzniecības upuri. Satvarā tiks

uzsvērts arī tas, cik svarīgi ir veicināt partnervalstu atbildību un vietējo reintegrācijas pakalpojumu sniedzēju attīstību, kuri, labāk pārzinot vietējo situāciju, var būt labāk sagatavoti darbam vietējā kontekstā un izmaksu ziņā lietderīgāki. Partnervalstu dalībnieku iesaistīšana varētu arī sekmēt kvalitātes satvara attīstību.

Kvalitātes satvars **palielinās uzticamību ES un tās dalībvalstu brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas shēmām, atbalstīs reintegrācijas pakalpojumu sniedzēju spēju veidošanu, paaugstinās un saskaņos individuālās palīdzības kvalitāti un saturu un atvieglos programmu uzraudzību un novērtēšanu.** Ciešāk saskaņojot valstu pieejas un nodrošinot kopīgas procedūras un noteikumus par palīdzības sniegšanas kārtību un veidu, kvalitātes satvars var arī atbalstīt atgriešanās sponsorēšanas īstenošanu un palielināt trešo valstu piekrišanu dalībvalstu kopīgajām atgriešanās darbībām.

Turpmākā rīcība

- **Komisija** sadarbībā ar dalībvalstīm, *Frontex* un Eiropas Atgriešanas un reintegrācijas tīklu līdz 2022. gada vidum padarīs pieejamu **kvalitātes satvaru reintegrācijas pakalpojumu sniedzējiem**, pamatojoties uz kopīgiem kvalitātes standartiem, un veicinās tās izmantošanu.
- *Frontex* piemēros kvalitātes satvaru, pārvaldot kopīgos reintegrācijas pakalpojumus, ko aģentūra sniedz personām, kas atgriežas, kuras uz to ir nosūtījušas valsts iestādes.

3.6. Reintegrācijas atbalsta ilgtspējas un partnervalstu atbildības veicināšana

Sadarbība brīvprātīgas atgriešanās un ilgtspējīgas reintegrācijas jomā ir visaptverošas un savstarpēji izdevīgas migrācijas partnerības galvenie aspekti, ko ES nostiprinās ar jauno paktu ar izcelsmes un tranzīta valstīm. **Izcelsmes valstīm ir vislabākās iespējas radīt ekonomiskas un sociālas izredzes saviem valstspiederīgajiem**, tostarp migrantiem, kuri atgriežas. Tomēr dažādi iemesli var negatīvi ietekmēt valstu atbildību par reintegrācijas procesu. Daži no šiem iemesliem ir saistīti ar nepilnībām attiecībā uz kapacitāti, sabiedriskajiem pakalpojumiem, kā arī politisko, likumdošanas un operatīvo sistēmu. Nosūtījumi uz reintegrācijas procesā iesaistītajiem valsts dienestiem, piemēram, veselības aprūpes, mācību vai izglītības pakalpojumu sniedzējiem un nodarbinātības aģentūrām, varētu būt nepietiekami koordinācijas trūkuma, kā arī sniegtā pakalpojuma kvalitātes trūkumu dēļ.

Ilgspējīga reintegrācija

Ilgspēja ir daudzšķautņaina koncepcija, kas aptver indivīda vajadzības un neaizsargātību, ekonomisko, sociālo un psihosociālo reintegrāciju sabiedrībā, izmaksu lietderību līdzekļu devējiem un ieguldījumu vietējā attīstībā. Papildus individuālo personu, kas atgriežas, atbalstīšanai ilgtspējīgas reintegrācijas koncepcijai ir plašāks mērķis — palielināt uzņemošo kopienas, privātā sektora un vietējo ieinteresēto personu kapacitāti. Mērķis ir mudināt partnervalstis uzņemties atbildību par procesu, lai reintegrētu un galu galā panāktu savu valstspiederīgo pilnīgu atgriešanos un uzņemšanu atpakaļ kā daļu no plašākiem valsts attīstības un migrācijas pārvaldības mērķiem.

Sinerģijas trūkums starptautisko dalībnieku darbu un izcelsmes valstu izstrādātajām sistēmām un iniciatīvām, ieskaitot paralēlās struktūras, arī var radīt negatīvas sekas.

ES atbalstīs un veicinās **pakāpenisku izcelsmes valstu atbildības palielināšanu** attiecībā uz reintegrācijas procesu valsts un vietējās iniciatīvās partnervalstīs, risinot dažus no šiem jautājumiem, lai nodrošinātu ilgtspēju un kontekstualizāciju, kā arī palielinātu

efektivitāti. Vajadzības gadījumā ES rīcībai jābūt vērstai arī uz pilsonisko sabiedrību un privāto sektoru, lai mobilizētu to stiprās puses. ES būtu jāatbalsta “visas valdības pieejas” izstrāde reintegrācijai ar labāku plānošanu un lielāku sinerģiju ar valsts un vietējām attīstības stratēģijām un lielāku valsts dienestu spēju reaģēt uz personu, kas atgriežas, īpašajām vajadzībām, vienlaikus ievērojot sociālās kohēzijas vajadzības. *Frontex* saskaņā ar tās pilnvarām arī būtu jāsniedz savs atbalsts, lai veicinātu partnervalstu spēju stiprināšanu brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas jomā. Tas ietvers sadarbības koordinātoru izvietojumu trešās valstīs, lai palīdzētu atpakaļuzņemšanas un reintegrācijas organizēšanā, veidojot vietējās spējas un veicinot atbildību.

Lai pēc iespējas palielinātu reintegrācijas palīdzības ietekmi, kas ir daļa no mūsu starptautiskajām partnerībām, kuras ir jaunā pakta būtisks komponents, ES **palīdzēs stiprināt valdības iestādes un migrācijas pārvaldības struktūras trešās valstīs un izvairīties no paralēlu sistēmu izveides**, kuras vada vai nu līdzekļu devējs, vai reintegrācijas pakalpojumu sniedzēji. Šādam atbalstam būtu jāstiprina valsts un vietējo iestāžu un reintegrācijas pakalpojumu sniedzēju kapacitāte administrācijā, piemēram, nodrošinot apmācību un atbalstot politikas un operatīvo sistēmu izstrādi un īstenošanu, tādējādi uzlabojot ilgtspēju un samazinot atkarību no ārējiem pakalpojumu sniedzējiem un līdzekļu devēju finansējuma. Izcelsmes valstis tiks mudinātas un atbalstītas, lai tās uzņemtos lielāku atbildību par personu, kas atgriežas, atbalstīšanu un orientēšanu, piemēram, izveidojot vienas pieturas aģentūras, kas atvieglos piekļuvi sabiedriskajiem pakalpojumiem un koordinēs nosūtīšanu uz reintegrācijas un citiem attīstības projektiem, pienācīgi iesaistot privāto sektoru. Būtu jāpalielina vietējo kopienu iesaistīšanās, tostarp vietējiem iedzīvotājiem paverot kopienā balstītas reintegrācijas shēmas.

Tas arī palielinās **saskaņotību ar attīstības programmām** partnervalstīs, kuras atbalsta ES vai citi līdzekļu devēji. Stratēģiskā līmenī partnerības dialogs ar partnervalstīm palīdzēs ņemt vērā stratēģiskās prioritātes, izstrādājot un īstenojot reintegrācijas programmas, savukārt operatīvajā līmenī labāka koordinācija un informācijas pārvaldība, ko veicinās stratēģijā minētie nosūtīšanas un informācijas apmaiņas rīki, palīdzēs maksimāli izmantot resursus un uzlabot nosūtījumu kvalitāti visās programmās. Lai nodrošinātu reintegrācijas atbalsta efektivitāti, pienācīgi jāņem vērā vietējā situācija un dinamika.

Turpmākā rīcība

- **Komisija** pēc iespējas vairāk integrēs un optimizēs atgriešanos un reintegrāciju valsts un vietējā līmeņa attīstības plānošanā partnervalstīs; un būtu arī jāpalielina nosūtījumi uz attīstības programmām (piemēram, tādām kā tehniskā un profesionālā izglītība un darbvieta radīšanas pasākumi). Šim nolūkam Komisijas dienesti, Eiropas Ārējās darbības dienests un ES delegācijas cieši sadarbosies ar dalībvalstīm un vietējiem reintegrācijas pakalpojumu sniedzējiem.
- **Komisija** ciešā sadarbībā ar Augsto pārstāvi atbalstīs reintegrācijas tiesisko, politisko un operatīvo sistēmu izstrādi un īstenošanu partnervalstīs.
- Lai veicinātu partnervalstu atbildību par reintegrāciju, **Komisija** kopā ar visām ieinteresētajām personām sadarbosies ar šo valstu iestādēm un vietējām kopienām, plānojot un īstenojot reintegrācijas programmas.

- **Komisija** — vajadzības gadījumā ar *Frontex* atbalstu — stiprinās trešo valstu spēju sniegt brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas pakalpojumus.

3.7. Finansējums brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas atbalstam

Saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmu 2014.–2020. gadam **ES ir bijusi nozīmīga dalībniece** brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas atbalstīšanā, papildinot un atbalstot dalībvalstu nacionālos centienus. Aptuveni 75 % no brīvprātīgas atgriešanās programmu darbības izmaksām sedza ES finansējums, bet pārējo daļu — valstu budžeti.

Jaunajā 2021.–2027. gada finanšu ciklā ES nostiprinās savu lomu, ņemot vērā šajā stratēģijā noteiktās prioritātes un atbalstot tās īstenošanu attiecīgajos fondos, vienlaikus nodrošinot koordināciju visa procesa laikā. Ar **Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu (AMIF) 2021.–2027. gadā** Komisija atbalstīs dalībvalstu darbības, veicinot brīvprātīgas atgriešanās pieaugumu no ES, un nodrošinās finansējumu atbalstītās brīvprātīgās atgriešanās shēmām, kā arī sākotnējai personu, kas atgriežas, reintegrācijai savā valstī. Turklāt tā nodrošinās finansiālu atbalstu tādu ES līmeņa informācijas instrumentu uzturēšanai un attīstībai kā, piemēram, Reintegrācijas palīdzības rīks un Atgriešanās un reintegrācijas palīdzības saraksts, kā arī dalībvalstu kapacitātes palielināšanai. *Frontex* sniegs papildu atbalstu šajā jomā, izmantojot tās veiktās darbības pirms un pēc atgriešanās. Pasākumi, ko finansē no Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda, un pasākumi, ko veic *Frontex*, galvenokārt būs vērsti uz reintegrācijas atbalsta agrīniem posmiem un īpašu atbalstu individuālām personām, kas atgriežas.

Kaimiņattiecību, attīstības un starptautiskās sadarbības instruments (NDICI) — Globālā Eiropa un Pirmspievienšanās palīdzības instruments (IPA) III palīdzēs īstenot šo stratēģiju, tostarp palīdzot migrantiem un viņu ģimenēm tranzītvalstīs vai galamērķa valstīs ārpus ES brīvprātīgi atgriezties un reintegrēties mājās. No kopējā budžeta, kas ir 79,5 miljardi EUR, orientējoši 10 % no Kaimiņattiecību, attīstības un starptautiskās sadarbības instrumenta — Globālā Eiropa finansējuma būs īpaši paredzēti darbībām, kas atbalsta migrācijas pārvaldību un pārraudzību, piespiedu pārvietošanai, kā arī neatbilstīgas migrācijas un piespiedu pārvietošanas pamatcēloņu novēršanai, ja tie ir tieši vērsti uz konkrētām problēmām saistībā ar migrāciju un piespiedu pārvietošanu. Strādājot kopā ar Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu un pamatojoties uz pieeju, kas pielāgota valstu un reģionu īpatnībām, šie fondi arī veicinās to migrantu un viņu ģimeņu reintegrāciju, kuras atgriežas no ES, jo īpaši — attīstot partnervalstu struktūras un spējas un īstenojot atbalsta programmas, kas sniedz labumu gan personām, kas atgriežas, gan uzņemošajām kopienām.

Turklāt *NDICI* — Globālā Eiropa un *IPA III* atbalstīs izcelsmes valstu valsts iestādes un dalībniekus, lai palielinātu to līdzdalību atgriešanas un reintegrācijas pasākumos, kas notiek to teritorijā, tostarp stiprinot to spēju nosūtīt personas, kas atgriežas, uz efektīvām reintegrācijas shēmām, un palīdzot tām izstrādāt atbilstošu tiesisko un politisko regulējumu, kā arī attiecīgos informācijas rīkus un koordinācijas struktūras.

Šie abi finansēšanas instrumenti atbalstīs arī attiecīgās tranzīta vai galamērķa trešās valstis, lai stiprinātu to spējas nodrošināt aizsardzību un palīdzību brīvprātīgai atgriešanai no to teritorijas, ņemot vērā migrantu vajadzības, tostarp neaizsargātību, pamattiesību apsvērumus un vajadzību nodrošināt starptautisku aizsardzību.

Komisija ņems vērā šīs stratēģijas prioritātes, plānojot tās dažādās iniciatīvas brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas jomā, kas saistītas ar **atsevišķām partnervalstīm un reģioniem**. Konkrētās partnervalstis un reģioni, kas varētu izmantot dažādos stratēģijā paredzētos atbalsta veidus, tiks noteikti kā daļa no plānošanas.

Turklāt Komisija **finansēs pētījumus** par brīvprātīgu atgriešanos un reintegrāciju, lai atbalstītu stratēģijas īstenošanu un stiprinātu pierādījumu bāzi. Būtu jāturpina izpētīt atgriešanās un reintegrācijas gaidas un uztvere kopā ar padziļinātu reintegrācijas efektivitātes un ilgtspējas novērtējumu.

Turpmākā rīcība

- **Komisija** ņems vērā šīs stratēģijas mērķus **dalībvalstu daudzgadu programmās** Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda ietvaros, kā arī plānojot Kaimiņattiecību, attīstības un starptautiskās sadarbības instrumenta — Globālā Eiropa un Pirmspievienošanās palīdzības instrumenta III darbību.
- **Dalībvalstīm** būtu jāturpina atbalstīt migrantu, kuri atgriežas no to teritorijas, brīvprātīgu atgriešanos un reintegrāciju, izmantojot arī savu **valstu budžetus**.
- **Komisija** atbalstīs **pētījumus** brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas jomā.

Turpmākie pasākumi

Brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas veicināšana ir galvenais stratēģiskais mērķis, kas noteikts jaunajā Migrācijas un patvēruma paktā.

Komisija attiecīgā gadījumā kopā ar Augsto pārstāvi, dalībvalstīm, *Frontex*, ES delegācijām, partnervalstīm un plašu ieinteresēto personu un starptautisko organizāciju loku, kas iesaistītas migrācijas politikā, strādās kopīgi, lai īstenotu visus šīs stratēģijas aspektus, nodrošinot, ka ES un valstu shēmas ir labi izstrādātas un koordinētas, lai veicinātu un atbalstītu efektīvas un humānas brīvprātīgas atgriešanās un ilgtspējīgas reintegrācijas programmas.

Cieša sadarbība ar partnervalstīm būs būtiska, lai īstenotu vairākus stratēģijas aspektus. Jaunais Migrācijas un patvēruma pakts liecināja par paradigmas maiņu ES sadarbībā ar starptautiskajiem partneriem migrācijas jomā. Šajā nolūkā Komisija ciešā sadarbībā ar Augsto pārstāvi sadarbosies ar prioritārām valstīm atgriešanās un reintegrācijas jomā kā daļu no visaptverošām, līdzsvarotām, pielāgotām un abpusēji izdevīgām migrācijas partnerībām, paplašinot un balstoties uz jau izveidoto uzticību.

Uzlabots tiesiskais regulējums vēl vairāk veicinās šīs stratēģijas efektīvu īstenošanu. Komisija sadarbosies ar Eiropas Parlamentu un Padomi, lai gūtu panākumus attiecībā uz sarunu turpināšanu un pabeigšanu par jauno paktu, tostarp attiecībā uz pārstrādāto Atgriešanās direktīvu. Lai sasniegtu šīs stratēģijas mērķus, maksimāli jāpalielina *Frontex* paplašinātās pilnvaras, pastāvīgā korpusa darbības izvēršana un tā spēju palielināšana brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas atbalstam.

Visbeidzot, Komisija uzraudzīs stratēģijas īstenošanu, it īpaši — saistībā ar Eiropas migrācijas tīklu, kā arī regulārās diskusijās ar Eiropas Parlamentu un dalībvalstīm Padomē.